

ANN-CHARLOTTE EKENSTEN

SIDAN 1

Fakta om Barnkonventionen

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

Boken handlar om barnkonventionen och fyra av de viktigaste artiklarna i denna. Du får veta varför det finns en barnkonvention och vem du kan vända dig till om du som barn behöver hjälp och stöttning.

LGR 11 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Lässtrategier för att förstå och tolka texter från olika medier samt för att urskilja texters budskap, både de uttalade och sådant som står mellan raderna. (SV åk 4–6)
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor och stödord. (SV åk 4–6)
- De mänskliga rättigheterna, deras innebörd och betydelse, inklusive barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen. (SH åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.
- Anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang.
- Reflektera över mänskliga rättigheter samt demokratiska värden, principer, arbetssätt och beslutsprocesser.

LGRS 11 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Lässtrategier för att avkoda och förstå texter. (SV åk 4–6)
- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor. (SV åk 4–6)
- Grundläggande mänskliga rättigheter såsom alla människors lika värde samt barnets rättigheter i enlighet med konventionen om barnets rättigheter (barnkonventionen). (SO åk 4–6)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Tala och samtala i olika sammanhang.
- Läsa, förstå och reflektera över olika texter.
- Skriva texter för olika syften och mottagare.
- Jämföra och reflektera över demokratiska värden, principer och arbetssätt.

FYRA-HÖRN-ÖVNINGAR

Säg till eleverna att du kommer att ge dem påståenden. Baserat på hur mycket de håller med om det påstående du nyss har sagt ska de ställa sig i ett av rummets fyra hörn. Dela sedan upp hörnen i "Håller helt med", "Håller inte alls med", "Håller delvis med" och "Jag vet inte". När alla har delat upp sig låter du deltagarna från alla fyra grupper komma till tals.

Förslag på påståenden

- Alla barn borde ha rätt till nio års kostnadsfri utbildning.
- Sverige borde skänka pengar till andra länder för att hjälpa dem med deras utbildning.
- Ingen klass borde vara större än tjugo elever per lärare.
- Ingen klass borde vara större än tio elever per lärare.
- Sverige kan påverka hur utbildningen ser ut för barn i andra länder.

Tips på sidor för pedagoger med material kring barnkonventionen:

<https://minarattigheter.se/pedagog/verktyg-for-pedagoger/>

LIVETS LOTTERI

Varje dag föds det 360 000 barn i världen. Hur har barn i andra länder det? Låt eleverna undersöka hur barn har det i andra länder genom att snurra hjulet *Livets lotteri* på Rädda Barnens hemsida: <http://www.livetslotteri.raddabarnen.se/>. Här finns bra material för lärare att använda sig av i sin undervisning.

Arbeta sedan med följande uppgift i klassen:

Det föds 360 000 nya barn i världen varje år. Det är bara 0,08% chans att man föds i Sverige. Föds man i Sverige har man haft tur i *Livets lotteri*. Var skulle eleverna hamna om de föddes på nytt och hur skulle deras liv se ut? Följer landet de föddes i barnkonventionen?

1. Eleverna ska snurra hjulet *Livets lotteri* och se var de troligast skulle bli födda.
2. De ska sedan skriva en jämförande text där de jämför Sverige med det land de föddes i. I texten ska de också ha med tankar kring vad det innebär att exempelvis inte ha tillgång till toalett eller vad ett barnäktenskap innebär. De ska också svara på frågan om landet följer barnkonventionen.

Eleverna ska välja vilka punkter de vill undersöka:

- Barnadödlighet
- Barnaga är tillåtet
- Barnarbete
- Barnsoldater rekryteras
- Barnäktenskap
- Extrem fattigdom
- Hög risk för naturkatastrofer
- Pågående väpnad konflikt
- Sexuellt våld
- Undernäring
- Tillgång till rent vatten
- Livslängd
- Skolgång (står under "analfabetism" i *Livets lotteri*)
- Tillgång till toalett
- Tillgång till sjukvård
- Egna idéer

Eleverna hittar informationen på livetslotteri.se och varldskoll.se, landguiden.se samt globalis.se

FACIT

Läsförståelse

Barn har många rättigheter

1. Varför finns barnkonventionen?
Barnkonventionen finns för att många barn har det svårt och ibland lyssnar vuxna inte på barn.
2. Vem beslutade att barnkonventionen behövs?
FN beslutade att barnkonventionen behövs.
3. Hur länge har barnkonventionen funnits?
Barnkonventionen har funnits sedan 1989.
4. Vilka länder är med i FN?
Nästan alla länder i världen är med i FN.

Vem är ett barn?

5. Vem räknas som barn?
Alla under 18 år räknas som barn.
6. I vilken ålder kan du själv bestämma om du vill gå i skolan?
Du kan själv bestämma om du vill gå i skolan när du är 16 år och har gått ut nian.
7. Vilken åldersgräns på sidan 7 tycker du är viktigast?
Eget svar.

Fyra grundregler

8. Vad är en artikel?
En artikel är en regel.
9. Vilken av grundartiklarna tycker du är viktigast? Varför?
Eget svar.
10. Om du fick lägga till en grundartikel, vad skulle det då vara?
Eget svar.

Artikel 2: Samma rättigheter och värde

11. Var i texten nedan är det fel enligt artikel 2? Skriv om de meningar som är fel så att de blir rätt.

Alla är lika viktiga och har samma rättigheter oavsett var du bor, vilken färg din hud har eller vilket språk du talar. Det spelar roll om du kallar dig hon, han eller hen. Eller om din familj har mycket eller lite pengar. Det är viktigt vilken gud du tror på eller om du inte tror på något alls. Om du har en funktionsnedsättning eller inte, saknar också betydelse. Barnkonventionen gäller inte alla barn.

Det spelar heller ingen roll om du kallar dig hon, han eller hen.

Det är inte viktigt vilken gud du tror på eller om du inte tror på något alls.

Barnkonventionen gäller alla barn.

Artikel 3: Barnets bästa

12. Hur ska man kunna ta reda på vad som är barnets bästa när man exempelvis ska bygga en ny lekplats?

De vuxna måste fråga barnen vad de tycker för att ta reda på barnets bästa.

Artikel 6: Rätt till liv och utveckling

13. Vad menas med att alla barn har rätt till liv och utveckling?

Det betyder att du ska få komma till sjukhus och få medicin om du är sjuk. Det betyder också att du ska få lära dig nya saker, både i skolan och på fritiden. Alla barn har även rätt till en bra barndom och att utvecklas i egen takt.

Artikel 12: Lyssna på barnen

14. Känner du att du får säga hur du vill ha det i frågor som rör dig och att vuxna lyssnar på det du säger? När lyssnar de? När lyssnar de inte?

Eget svar.

15. Vem bestämmer, den vuxne eller barnet?

Det är den vuxne som bestämmer men hen ska lyssna på barnets åsikt.

Barn har rätt till en familj

16. Vem får ett barn träffa om föräldrarna har skilt sig?

Barnet har rätt att träffa båda föräldrarna om de har skilt sig.

17. Vad händer om föräldrarna inte kan ta hand om sitt barn?

Då har barnet rätt att bo hos någon som kan ta hand om det och som är ett bra ställe för barnet.

Barn har rätt att lära sig

18. Varför tror du det är så viktigt att barn får gå i skolan?
Eget svar.
19. Vad tror du hade hänt om det inte fanns regler om hur skolan ska funka?
Eget svar.
20. Vad menas med ordet *skolplikt*?
Ordet skolplikt betyder att alla barn måste gå i skolan, från förskoleklass till nian.

Barn har rätt att må bra

21. Varför är det inte okej att någon annan tittar i till exempel din dagbok eller din telefon utan att fråga dig?
Någon annan får inte titta i din dagbok eller telefon för du har rätt till ditt privatliv.

Om något är jobbigt

22. Vart kommer du om du ringer till numret 116 111?
Om du ringer till numret 116 111 så kommer du till Bris.
23. Ta reda på vad ordet Bris är en förkortning av.
Ordet Bris är en förkortning av Barnens rätt i samhället.

Vem kollar att reglerna följs?

24. Vad händer om ett land inte följer barnkonventionen?
Om ett land inte följer barnkonventionen kan FN säga till och lämna förslag på vad landet kan göra för att ett barn ska få det bättre.

Barnkonventionen är lag i Sverige

25. När blev barnkonventionen lag i Sverige?
Barnkonventionen blev lag i Sverige den 1 januari 2020.
26. Vilket år lovade Sverige att följa barnkonventionen?
Sverige lovade att följa barnkonventionen år 1990.
27. Vad händer om någon bryter mot en lag i barnkonventionen?
Om någon bryter mot en lag i barnkonventionen ska man anmäla det till polisen. Sedan är det en domstol som bestämmer vad som är rätt och fel.

Kluriga ord från boken